

da sig mot alla könssjukdomar. Förnyad upplysning är nödvändig för att undvika en ökning av antalet HIV-infekterade.

Referenser

1. Ramstedt K. An epidemiological approach to sexually transmitted diseases with special reference to contact tracing and screening [dissertation]. University of Göteborg, 1991.
2. Epidaktuellt. Stockholm: Statens bakteriologiska laboratorium, 1988.
3. Epidaktuellt. Stockholm: Statens bakteriologiska laboratorium, 1994.
4. Smittnytt. Stockholm: Smittskyddsinstitutet, 1995.
5. Sexuellt överförda infektioner (STD). Stockholm: Smittskyddsinstitutet, 1996: 6-9. Epidemiologiska enhetens årsrapport 1995.
6. Renton AM. Neisseria Gonorrhoea isolated at St. Mary's Hospital London, 1980-91. Genitourin Med 1993; 69: 286-9.
7. Crofts N, Gertig DM, Stevenson E, Thompson SC, Stewart T. Surveillance for sexually transmissible diseases in Victoria, 1983 to 1992. Aust J Public Health 1994; 18(4): 433-9.
8. Craib KJP, Meddings DR, Strathdee SA, Hoggs RS, Montaner JSG. Rectal gonorrhoea as an independent risk factor for HIV infection in a cohort of homosexual men. Genitourin Med 1995; 71: 150-4.
9. Burns S, Horner P. Rectal gonorrhoea as an independent risk factor for HIV-infection in homosexual males. Genitourin Med 1995; 71: 335
10. Moberg L, von Krogh G, Karlsson A, Bratt G, Blaxhult A, Nyman K et al. Venereologisk undersökning i Stockholm: Var tredje »frisk» homosexuell man hade behandlingskrävande infektion. Läkartidningen 1984; 81: 2747-52.
11. Sandström E et al. Evaluation of a new set of Neisseria Gonorrhoeae serogroup W-specific monoclonal antibodies for serovar determination. In: Schoolnik GK, ed. The pathogenic Neisseriae. Washington, DC: American Society for Microbiology, 1985a: 26-30.

Måttlig vinst av antibiotika vid akut otitis media

Bruket av tidigt insatt antibiotika vid akut otit varierar kraftigt, men vad vet man egentligen om effekterna? Enligt en ny metaanalys av sex randomiserade kontrollerade studier av barn från 7 månader till 15 år ger tidigt insatt antibiotikabehandling måttlig effekt jämfört med placebo. Smärtan påverkas inte inom 24 timmar, och för att göra ett barn smärtfritt två till sju dagar efter läkarbesöket måste antibiotika ges till 17.

Av placebobehandlade barn slapp 60 procent smärtan inom 24 timmar, och endast 14 procent hade ont dagarna 2-7. Under den perioden minskade dock antibiotika risken för smärta med 41 procent och risken för kontralateral otit med 43 procent. Antibiotika tycktes ha liten effekt på risken för ny otit eller dövhet. På minussidan fanns fördubblad risk för kräkningar, diarré och hudutslag.

BMJ 1997; 314: 1526-9.

Fördel med laparoskopisk kirurgi vid ljumskbräck

Patienter med ljumskbräck tillfrisknar snabbare och drabbas av recidiv mer sällan än de som opereras med konventionell öppen kirurgi. Det visar en multicenterstudie, där 487 patienter efter randomisering behandlades med extraperitoneal laparoskopisk teknik och 507 med öppen anterior kirurgi.

De som opererades laparoskopiskt kunde återgå i arbete efter 14 dagar, och 3 procent drabbades av återfall under i snitt 600 dagars uppföljning; motsvarande efter behandling med öppen kirurgi var 21 dagar respektive 6 procent. 14 av 17 återfall i laparoskopigruppen inträffade inom ett år och berodde på misstag av operatören, vilket tyder på att de goda resultaten inte beror på att ingreppen utfördes av enbart kirurger som var vältränade i tekniken.

En svaghet i studien är att olika tekniker för öppen kirurgi användes, medan de laparoskopiska ingreppen var standardiserade, påpekar en ledarkommentator. Vidare saknas redovisning av utfallet vid primärbräck, bräck av olika storlek och fördelning på kön.

I denna studie krävde laparoskopisk kirurgi endast fem minuter längre tid per ingrepp än öppen. Laparoskopipatienterna kunde lämna sjukhuset tidigare än de som opererats med annan teknik.

N Engl J Med 1997; 336: 1541-7, 1596-7.

Förhöjd melanomrisk efter PUVA mot psoriasis

Kombinationen psoralen och ultraviolet A-strålning (PUVA) är en effektiv behandling mot psoriasis, men på lång sikt ökar PUVA risken för malignt melanom. Det visar en studie av 1 380 patienter som 1975 eller 1976 fick en första PUVA-behandling. Under de första 15 åren därefter inträffade inte fler melanomfall än förväntat i gruppen, men därefter ökade risken, särskilt bland dem som fått mer än 250 behandlingar.

Resultaten innebär inte att man skall överge PUVA, men man måste följa riktlinjerna för terapin, följa upp dem som får långtidsbehandling och avstå från PUVA när patienten av andra skäl har förhöjd risk.

N Engl J Med 1997; 336: 1041-5, 1090-1.

Kognitiva problem efter bypass-operation

Depression har rapporterats hos upp till 25 procent av patienterna efter koronar bypass-operation, men en ny studie av 124 patienter visar att majoriteten av dem varit deprimerade också före operationen (53 procent en månad efter ingreppet och 47 procent ett år efteråt). Bland dem som inte var deprimerade före operationen var motsvarande andelar 13 respektive 9 procent.

Också försämrad kognition har rapporterats efter operationen, något som bekräftades genom en serie av neuropsykologiska test i denna studie. Analysen stöder emellertid inte hypotesen att detta hänger samman med depression; om en patient klagar över kognitiv försämring bör det alltså inte avfärdas som en följd av en depression.

Lancet 1997; 349: 1282-4.

Tre enkla frågor om våld i hemmet

Var fjärde kvinna som sökte en amerikansk akutmottagning hade utsatts för fysiskt eller annat våld från en partner under det senaste året. Tre korta frågor avslöjade 65-70 procent av sådana fall; bäst fungerade den raka frågan: Har du blivit slagen, sparkad eller på annat sätt fysiskt skadad av någon under det senaste året, i så fall av vem? De båda andra frågorna gällde hur säkert kvinnan kände sig i sin relation respektive om en tidigare partner fick henne att känna sig otrygg.

JAMA 1997; 277: 1357-73, 1400-1.